

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://arieja.ieo-opm.com/>

AGENDA

Emissions de ràdio

Cada jorn a 12h32 e 18h52 - *De còr e d'òc* sus Radio Transparence 93.7 FM

Cada dimars, de 19h00 a 20h00 - *Era votz dera montanha*, sus Radio Couserans 94.7 FM

Corses e talhièrs d'occitan

A Pàmias, Foish, L'avelhanet, Sent Guirong, Le Fossat e Sent Joan del Falgar per debutants e confirmats.

Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

Cant

7 e 21/02/2023 a 18h00 a Pàmias (Espaci occitan) – Talhièr de cants amb Pascala Respaud.

Contacte : 06.83.55.61.55 o lauset@gmail.com

Acamps

08/02/2023 a 19h00 a Pàmias (Espaci occitan) – Talhièr de convèrsa organizat pel Cercle occitan Prosper Estieu de Pàmias.

15/02/2023 a 19h00 Amassada generala del Cercle occitan Prosper Estieu de Pàmias.
Contacte : 05.81.06.03.88 o

ostalocog@orange.fr

Animacions

04/02/2023 de 9h00 a 16h00 a Pàmias (Espaci occitan) - Pòrtas dubèrtas de la Calandreta. Contacte : 05.61.60.58.08

bureau@calandreta-pamias.fr

10/02/2023 a 21h00 a Montaut - Teatre en occitan *La sopa al piston* pels Galejaires. Entrada : 6€/3€. Contacte : 06.95.30.50.34
padenescompagnies@gmail.com

11/02/2023 a comptar de 10h00 a Pàmias (Espaci occitan) – Talhièr d'Aprègondiment de la Lengua. Programa p. 3.

Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

25/02/2023 a comptar de 20h30 a Belestar (sala Salvat) – Macarelada : teatre « La sopa al piston » amb *Les Galejaires*, dessèrts partejats (cadun mena quicòm), balèti amb *Castanha e Vinovèl*. Contacte : contact@macarel.org

LO MOT DE LA PRESIDENTA DE L'IEO D'ARIÈJA

Caris sòcis,

Las annadas que venèm de passar son pas estadas estrambordantas per degun e sembla que 2023 siá pas per èsser melhora. De tota maniera, comença mal!

Las crisis se semblan e se seguisson : totjorn mai de guèrras, de destruccions, de violéncia, d'aigats, de tempèstas, de secada e autres eveniments ligats al cambiament climatic que va d'aviat. Le monde se fan de laguis per l'avenidor. La vida vidanta ven totjorn mai malaisida e las victimas son totjorn las meteissas. Les problèmas que s'amolonan ajudan pas a la mobilizacion e le militantisme coma le benevolat se demessisson cada jorn un pauc mai. E ça que la, cal comptar primièr sus las nòstras fòrças e le nòstre engatjament. Mas ac vesi plan, las animacions o eveniments culturals ligats a la matèria occitana, organizats per l'IEO d'Ariège atrason pas una fola grandarassa de gents de l'associacion e encara mens gents d'en defòra. Es de plànher, solide. Es pas totjorn aisit de participar. Mas benlèu que ne sèm responsables, nosautres, e que nos cal tornar véser, tanben, le biais qu'avèm d'organizar las causas ja que les metòdes emplegats duscas ara foncionan pas pus o plan mens. Es dins aquela draia que le conselh d'administracion de l'IEO d'Ariège vòl anar.

Emplegar las nòstras ressorgas cap a d'objectius plan definites amb la tòca de tornar mobilizar les que ja son d'acòrdi per trabalhar al reviscòl e a la socializacion de l'occitan mas tanben de sensibilizar al nòstre combat gents que sabon pas res de l'occitanisme e dels problèmas

encontrats per las lengas minorizadas.

Dins aquela amira avèm de melhorar la nòstra comunicacion cap a totes las comunas del departament que seriá malastre se n'i aviá pas cap per voler trabalhar amb nosautres ; e cò meteis per las associacions e las escolas, qu'amb mai d'una seriá possible d'aver projectes comuns a partir de la lenga. Es un trabalh dels grands qu'anam ensajar d'endriar per avançar totjorn, per recampar totes les que nos pòdon ajudar, perque la nòstra lenga polida s'amerita que fagam d'esfòrces e que metam tot en òbra per que siá coneguda e reconeguda per totes.

La lenga la cal trasmetre, la cal far véser e ausir, se la volèm pas pèrdre ; per aquò far, mai serem, mai fòrts serem e atal entre totes ac farem tot.

Annia Wolf

~~~~~

Omenatge

A la desaparicion de son òme, Andrieu Colosetti, qu'aviá creat les corses d'occitan a Sant Joan del Falgar, la Loïseta prenguèt la seguida, que teniá plan documents e tèxtes per assegurar les corses. Loïseta a recampat qualques contes, remembres e pensadas dins un libre *De Cantabosiga e d'endacòm mai*, publicat amb l'ajuda del Cercle occitan de Pàmias e, fidèla a sa generositat, ne'n faguèt present a cadun de nosaus.

Participava tanben a las passejadas botanicas organizadas cada an a la prima, e, per cada sortida, nos fasiá le catalòg de las plantas encontradas, que cal pas oblidar que Loïseta foguèt professor de sciéncias naturalas.

Aquestas darrièras annadas, sèm estadis plan tristes quand la malautiá la tenguèt luènh dels corses ont la sieu cadiera foguèt pas presa per degun.

Loïseta, mercé per tot çò que nos as menat, mès ara, te nos cal dire adieu, un adieu plan amistós.

Le talhièr d'occitan de Sant Joan del Falgar

*****

Omenatge a Loïseta Colosetti

Le 29 de decembre passat, nos deishèc Loïseta Colosetti, plan coneguda e presada per totis. Loïseta èran, segur, las passejadas botanicas, associada amb le sieu òme, Andrieu, duscas que, aqueste, desaparequès en 2004. Ne fusquèc l'eretièra que contunhèc d'animar le talhièr d'occitan de Sant Joan del Falgar tant que posquèc, e que n'editèc les tèxtes jol títol de *De Cantabosiga e d'endacòm mai*, en 2009. Le sieu engatjament la butèc, tanben, a prene le secretariat de l'IEO d'Arièja del temps que n'èri president, a la fin de las annadas 2000.

Filha de Cauçon, repausa, ara amb le sieu marit, a Sant Joan del Falgar ont s'èran installats fasiá temps. Amb la despartida de Loïseta es una pagina que se vira. A títol personal, li disi un brave mercé per la sieu saviesa e aver mantengut la flama de la lenga nòstra. Amb Andrieu, nos acompanyaràn que sabèm plan çò que i devèm.

Patrici Pojada

~~~~~

Es tan tard

Es arribat le temps dels avenidors perduts,
Dels camins de travèrsa que menan pas enlòc,
De las cerièras d'ivèrn, a las avelhas penjadas,
Que se manjan d'amagat, le ser, es tan tard.

L'avèm pas vista venir la blanca desrason
Ni le casse sens fuèlhas qu'obsedís nòstras pensadas.
Pr'aquò nos estonam que ja la sason
Nos tampa la pòrta al nas, sens un mot prononciat.

Le mond demòra tan vast, mas les ausèls se mòron.
Tornam pas conèguer le cors de las evidéncias.
Quand l'esperit recrimina e que se calha le còr,
Erram contra le vent de las mòrnas desfisanças.

Les autres son partits per camins sens retorn.
Gaitam passar las joves illusions,
Apostrofam las oras e getam als voltors,
Las enganas amassadas, nòstras micas de passion.

Jacques Pince (5-01-2023)

Talhièr d'Aprèndiment de la Lengua

Dissabte 11 de febrèr de 2023
 10h00-12h00/13h00-15h00
 Repas tirat de la saqueta

Sistèma lingüistic occitan :
Joan Sibille
 Diacronia

ENTRESENHAS E INSCRIPCIONS :
 ieo09@orange.fr - 05 81 06 03 88
 Tariffas : **15 €** (normal) - **13€** (sòcis IEO)
11€ (persona inscrita dins un cors de l'IEO 09)

~~~~~  
*Per èsser al fil...*

L'IEO Arièja : <https://arieja.ieo-opm.com/>  
 Lo Diari : <http://lodiari.com/>  
 Jornalet : <https://www.jornalet.com/>  
 Lo Congrès : <https://locongres.org/fr/>

e per acabar unas paraulas d'Irénée Lagarde : <https://youtu.be/QwgnOYVIwjE>

~~~~~

Istòria del temps passat d'Alan Vidal

Le mocador

Dins le mond d'avuèi tant escurat, recurat e aseptisat es pas brica aisit de parlar de l'igièna del temps passat, que me prendriatz per un grossièr o un crassós. Ça que la, en calhant detalhs tròp fastigoses podèm evocar la mèca e les mocadors.

Tot long de l'ivèrn les raumasses se vissián, ja a l'epòca les virus se passejavan de pertot. Mas es pas un raumàs, fusquèsse carabinat, qu'auriá empachat un païsan de rambalhar ; sols les vièlhs e les mainatjons demoravan al caud.

E moca que te mocaràs... l'ivèrn èra la sason del mocador. Le mocador de moca coma se disiá pel diferenciar del mocador de cap, le folard. De la gojata a la menina, las femnas avián totas un mocador mas d'autres, per canha o per pas le salopejar mofidavan a grand bruch... e alavetz la mèstra repotegava : "Arrèsta de mofidar atal ! As pas un mocador ?"

Mainatges mecuts ne mancavan pas, totes n'èran cresi plan ! Pels pichonets que se sabián pas moca, èra natural qu'agèsson la mèca e que d'un còp de lenga... levat que menina intervenguèsse d'un coènh de davantal... Les grandets avián un mocador e se'n devián servir, senon s'entendián dire : "moca-te mecut que fas fasti !" A còps e d'amagat fasián amb la marga del tricòt... .

Les òmes defòra mofidavan, escupissián, se mocavan amb les dits... e la marga... . En public se mocavan coma cal en virant le cap. De còps al canton mofidavan... e escupissián al fuòc.

Me soveni que les mocadors ne cambiàvam pas sovent per'ls lavar, les fasiam secar al fuòc mas a fòrça ne venián tot regdes e en nos mocant nos raspàvam le nas duscas a l'entemenar.

Se sabiái, pintrariái un pepin al canton, sietat sul cadieron, la marga dreita de son vestet blu, negra e lusenta de tant untada qu'es, les uèlhs lusents clavelats sul fuòc ; de sas doas mans en l'espandint cap a las flambas, far secar son mocador.

Atal èra e atal es pas mès.

Problèmas d'alimentacion de mainadas

La meva amiga Renata e le sèu òme Enric qu'agèren una filha, Isabèla, en 1972. Aquesta ja fic çò que cal, popar e créisher normalament... entrò que sa mair, al cap de quälquis meses, tornèssa a repréner le sèu trebalh de regenta.

Aquí, las causas que's gastèren. Les dus parents ocupadis, que fuc son paire-le-vielh que la guardèc. Mes aquela mainada que visquèc plan mal la separacion damb sa mair. E que's metèc a non voler popar ni minjar coma cal. Pr'auquò, ja's fasia grana, mes que s'amagria. Que calia passar oras a presicar-la andà que s'enalèssa una culhièra de sopa.

Enfin, ja caminèc e parlèc al bon moment. Solament, quand agèc dus ans, t'arriba a casa, un frairòt... que li prenguèc una grana partida de la plaça. E aquí tornar, non minjar guaireben res. Andà ensajar de deishir d'aquel sistèma, son gran-pair qu'anava cadà dia a la boisharia anar-li cercar un bistèc long coma un través de man e a penas mès espès qu'una fuelha de papèr ! Aquò encara qu'arribavan a fèr-li-ac mastegar, a condicion que fusa talhat menut.

E ara, a una cinquantena d'ans, que conda que sa mair que li metia dedens la sièta una montanha de machada, quand n'i avia tot just una culhièra, encara pas plan encroada !

E que torni a véser le tablèu : le pepé pèishent-la, en tot disent-li : « Anem, Isabèla, chiu de bistèc andà Coqueta (la canha), un mos de pateneta andà Cibèla (la gata), chiu de compòta andà l'ausèl del figuèr... » entrò que desbarre la boca andà poder-i fèr entrar quicòm.

~~~~~

E ara, i pensi...!

I avia dos cafès dins mon vilatge e sustot doas espiçariás. L'una còsta le pont sus la ribièra, l'autra en çò l'Adèla, cap al naut del vilatge. I anàvem tranquilament a pè, en qualques minutas, segurs d'i trobar le tròc de *gruyère* qu'aviam besonh pel gratinat, le cafè qu'aviam desbrembat o qualques boètas de sardas "se pr'en cas".

Per sa situacion al naut del vilatge, l'espiçariá de l'Adèla, utilizava la penda per una remesa jos la sala d'acuèlh de la clientèla, per las resèrvas que se trobavan atal plan a l'abric e al fresc.

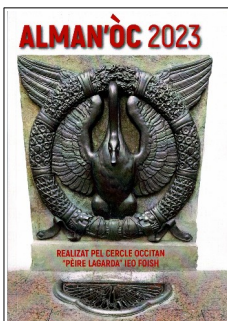
Mas vaquí qu'un jorn, qualque jovial galhard que venia de rotlar son tabac dins un fulhet JOB e qu'avia profitat d'un pichon auditòri per un pecicòt de charradeta, se'n va en getant distraïtament son megòt mal amortat. Parquet, taulièr, tiretas, tot es de boès plan segur, e le fuòc a pas de mal per tanlèu arrapar. S'ac al avoar ? Qualques comaires vesinas dintran furtivament amb l'espèr de salvar qualques denreas a lor profit.

Un autre torna vite tampar la pòrta per las enfumar un momenton e lor fèr passar la panèra... Auriá poscut se mal acabar ! E encara mès, quand le fraire d'Adèla, bon maçon, *compagnon du devoir*, se tusta le front e ditz : "Eh miladieu, ara qu'i pensi , ai al mens dètz bròcs de dinamita al debàs !!"

Geneviève Dagain

~~~~~

Alman'Òc 2023

E coma cada an vaquí l'Alman'Òc novèl 2023 editat pel Cercle Occitan Pèire Lagarda de Foish.

I trobaretz coma totjorn istòrias risolièras, recèptas, contes, jòcs...
148 paginas.

De crompar a l'Espaci occitan al prètz de 10€ (+ 4€ de pòrt)